

20. august 2026

Selveje Danmarks høringssvar til Lovforslag om gennemførelse af initiativerne i værdighedsreformen

Selveje Danmark har den 29. juni 2026 modtaget *Lovforslag om gennemførelse af initiativerne i værdighedsreformen i høring*.

Selveje Danmark repræsenterer en lang række selvejende non-profit aktører på udsatteområdet, herunder blandt andet herberger og forsorgshjem og væresteder.

Selveje Danmark takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Sammenhæng med øvrige initiativer på socialområdet

Selveje Danmark bakker op om værdighedsreformens ambition om et socialområde med mindre bureaukrati, større tillid til fagligheden og bedre muligheder for at skabe en mere tålelig hverdag for mennesker i udsathed.

Netop derfor finder Selveje Danmark det vigtigt at pege på en række andre politiske initiativer på socialområdet, som risikerer at modarbejde nogle af reformens centrale intentioner.

Kapacitetsstyring og udbud på herbergsområdet

Selvom regeringen i værdighedsreformen lægger vægt på, at bureaukrati, regler og kommunale barrierer ikke må stå i vejen for indsatser, der skaber en mere tålelig hverdag, går udviklingen på §110-området i den modsatte retning.

Den politiske aftale om udbud af de ikke-offentlige herbergspladser vil medføre omfattende administrative processer, flere styringslag og øgede transaktionsomkostninger for både kommuner og tilbud, uden at det kan dokumenteres, at det vil skabe bedre kvalitet for borgerne.

Tværtimod risikerer udbud at svække de selvejende non-profit tilbud, som gennem mange år har opbygget høj faglig kvalitet og stor fleksibilitet i indsatsen over for mennesker i hjemløshed. Det

harmonerer dårligt med ambitionen fra værdighedsreformen om at skabe et socialområde med større tillid, mindre bureaukrati og mere plads til faglige løsninger tæt på borgeren.

Selve udmøntningen af kapacitetsstyringen og udbuddet giver desuden anledning til bekymring. Kommunerne skal fastsætte det nødvendige antal herbergspladser på et meget usikkert datagrundlag. Samtidig anbefaler KL, at kommunerne ikke inkluderer behov vedrørende tilbuddenes kvalitet i udbuddet. Det understreger, efter Selveje Danmarks, opfattelse, behovet for at se på de forskellige politiske initiativer på udsatteområdet i sammenhæng og sikre, at de ikke modarbejder værdighedsreformens intentioner.

Kontanthjælpsreformen

Kontanthjælpsreformen er et andet eksempel på et politisk initiativ, der risikerer at modarbejde værdighedsreformens intentioner.

Med reformen er kommunernes mulighed for at yde den tidligere særlige støtte efter § 34 blandt andet til boligudgifter blevet fjernet. Det kan gøre det vanskeligere for mennesker i udsathed at få økonomien til at hænge sammen i egen bolig og dermed også vanskeligere at komme ud af hjemløshed.

På herbergsområdet opleves konsekvenserne ved, at borgere, som ellers er klar til at flytte i egen bolig, risikerer at blive fastholdt på herberget af økonomiske årsager. Det er ikke alene uværdigt for den enkelte, men skaber samtidig en flaskehals, hvor herbergspladser optages af mennesker, der kunne være flyttet videre, mens andre mennesker i akut hjemløshed risikerer ikke at kunne få en plads. Selveje Danmark opfordrer derfor til, at regeringen ser værdighedsreformen og kontanthjælpsreformen i sammenhæng og sikrer, at økonomiske barrierer ikke står i vejen for ambitionen om at hjælpe mennesker ud af hjemløshed.

Værdighedsreformens målgruppe

Selveje Danmark finder værdighedsreformens målgruppe for snæver afgrænset. Kravet om, at målgruppen skal opfylde to ud af tre fastsatte kriterier indebærer en betydelig risiko for, at mennesker i meget udsatte positioner alligevel ikke får adgang til den hjælp, som reformen skal sikre.

Det gælder blandt andet mennesker i målgruppen for ophold på §110 boformer. Mennesker i hjemløshed har ofte komplekse og sammensatte udfordringer, men det betyder ikke nødvendigvis, at de kan dokumentere, at de opfylder to af de fastsatte kriterier. En borger kan eksempelvis have alvorlige psykiske problemer uden at have en psykisk diagnose eller anden dokumentation herfor. Selveje Danmark finder det uhensigtsmæssigt, hvis adgangen til en reform, der netop skal nedbryde barrierer og sikre en mere helhedsorienteret hjælp til mennesker i udsathed, begrænses af nye kriterier

og dokumentationskrav. Mennesker i målgruppen for ophold på en §110 boform bør derfor som udgangspunkt være omfattet af værdighedsreformen.

Selveje Danmark anbefaler:

- At målgruppen for værdighedsreformen udvides og vurderingen af om man er i målgruppen gøres mere fleksibel.

Specifikke bemærkninger

Gadens huse og mobile udsatte-enheder

Selveje Danmark bakker op om etablering af Gadens Huse og støtten til mobile udsatte-enheder, så mennesker med behov kan få hurtig hjælp uanset borgerens handlekommune. Der er samtidig positivt, at der lægges op til et tæt samarbejde med civilsamfundsorganisationer. Flere af civilsamfundsorganisationerne har allerede tilbud, faglige miljøer og stærke relationer til målgruppen, der med fordel kan bygges videre på i etableringen af Gadens Huse.

Gadens Huse vil derfor med fordel kunne etableres i tilknytning til eksisterende tilbud, så der sikres sammenhæng med andre indsatser for målgruppen. Gadens Huse bør fungere som et supplement til den hjælp, der allerede står til rådighed. Det er derfor også vigtigt, at etableringen af Gadens Huse ikke kommer til at ske på bekostning af eksisterende tilbud, der i dag gør en stor forskel for mennesker i udsathed.

Det er samtidig uklart for Selveje Danmark, hvordan ministeriet vil sikre, at Gadens Huse og de mobile udsatte-enheder bliver etableret i tilstrækkeligt omfang, når der ikke opstilles forventninger til kommunerne i forhold til kapaciteten.

Selveje Danmark finder det desuden vigtigt, at rolle- og ansvarsfordelingen mellem kommuner og civilsamfundsorganisationer er tydelig, når et Gadens Hus etableres i samarbejde med en civilsamfundsorganisation. Lovforslaget lægger op til, at lederen af et Gadens Hus skal træffe afgørelse om, hvorvidt en borger er i målgruppen for tilbuddet. Hvis et Gadens Hus drives i samarbejde med en selvejende organisation, bør det derfor stå klart, hvem der har myndighedsansvaret, og hvilke opgaver der kan varetages af den selvejende aktør. Det er vigtigt, at selvejende organisationer ikke utilsigtet pålægges myndighedsopgaver, som kan skabe uklarhed om deres rolle og ansvar.

Selveje Danmark anbefaler:

- At Social- og Boligministeriet følger op på, om der etableres Gadens Huse og mobile udsatteenheder i tilstrækkeligt omfang, uden at det sker på bekostning af andre relevante tilbud for målgruppen.
- At Gadens Huse så vidt muligt etableres i tilknytning til eksisterende tilbud, så der kan bygges videre på eksisterende faglige miljøer og relationer til målgruppen. Det kan eksempelvis være tæt ved væresteder eller §110 boformer
- At rolle- og ansvarsfordelingen mellem kommuner og civilsamfundsorganisationer tydeliggøres, herunder hvem der har myndighedsansvaret for afgørelser om, hvorvidt en borger er i målgruppen for Gadens Huse.

Handlekommune og fasttrackordning

Selveje Danmark bakker op om etableringen af en fasttrackordning i Ankestyrelsen. Det er positivt, at uenighed mellem kommuner om handlekommuneansvaret skal afklares hurtigt, og at Ankestyrelsen ved modtagelsen af sagen skal meddele, hvilken kommune der fungerer som midlertidig handlekommune.

Selveje Danmark finder det dog problematisk, at arbejdsdage anvendt til partshøring og øvrig sagsoplysning ikke medregnes i fristen på de 10 arbejdsdage. Dermed er der en risiko for, at den samlede sagsbehandlingstid bliver væsentlig længere, end fasttrackordningen umiddelbart giver indtryk af. Det er særligt problematisk, hvis en uafklaret sag samtidig får betydning for betalingen til det tilbud, der leverer hjælpen til borgeren. Selveje Danmark er bekendt med flere tilbud, der tidligere har oplevet, at kommunale betalinger tilbageholdes, mens ansvars- og betalingsspørgsmål afklares. Det er en betydelig udfordring for selvejende non-profit tilbud, som fortsat leverer indsatsen til borgeren og afholder de forbundne udgifter.

Det bør samtidig overvejes, om tilbud og civilsamfundsorganisationer, som står med borgeren og leverer hjælpen, skal have mulighed for at gøre Ankestyrelsen opmærksom på en uafklaret sag om handlekommuneansvaret. I praksis kan disse aktører være dem, der først oplever konsekvenserne, hvis kommunerne ikke får placeret ansvaret hurtigt.

Selveje Danmark anbefaler:

- At der sikres en reel øvre grænse for den samlede sagsbehandlingstid i fasttrackordningen, herunder tiden anvendt til partshøring og øvrig sagsoplysning.
- At det tydeliggøres, at uenighed om handlekommuneansvaret ikke må medføre, at betaling til det tilbud, der leverer hjælpen, tilbageholdes.
- At tilbud og civilsamfundsorganisationer får mulighed for at gøre Ankestyrelsen opmærksom på sager, hvor uenighed om handlekommuneansvaret forsinker afklaringen.

Konkrete forslag til styrkelse af værdighedsreformen

Selveje Danmark er positiv over for, at regeringen har tilkendegivet, at værdighedsreformen skal styrkes yderligere med nye initiativer. Det giver mulighed for at bygge videre på reformens ambition om at skabe mere værdige og sammenhængende indsatser for mennesker i udsathed.

I det videre arbejde er det vigtigt både at fjerne konkrete barrierer i den eksisterende lovgivning og at forholde sig til områder, hvor der i dag mangler relevante og sammenhængende tilbud til mennesker i udsatte positioner. Selveje Danmark peger i den forbindelse på tre områder, som med fordel kan indgå i den videre styrkelse af værdighedsreformen:

1. Arbejdsdusør på § 110-boformer
2. Bedre tilbud til ældre mennesker, der lever eller har levet et liv i udsathed
3. En psykiatriplan 2.0 med et styrket fokus på socialpsykiatrien

1. Arbejdsdusør på §110 boformer

Arbejdsdusør har i årtier været et vigtigt socialfagligt redskab på herberger og forsorgshjem. Gennem små og fleksible arbejdsopgaver får beboerne mulighed for at indgå i arbejdsfællesskaber, opleve mestring og bidrage til fællesskabet, samtidig med at de modtager en mindre betaling for deres indsats. Det er en værdig og motiverende indsats, som kan iværksættes hurtigt og tilpasses den enkelte.

Den hidtidige praksis er imidlertid blevet udfordret, fordi der ikke er klar hjemmel til at finansiere arbejdsdusør over taksten på § 110-boformer. Alternativet er visitation til beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, hvilket medfører kommunal sagsbehandling og gør indsatsen langt mindre fleksibel. En klar hjemmel til arbejdsdusør vil derfor være et konkret eksempel på, hvordan værdighedsreformen kan fjerne bureaukratiske barrierer for en meningsfuld socialfaglig indsats.

Selveje Danmark anbefaler:

- At der skabes klar lovhjemmel til arbejdsdusør på §110 boformer, så dusør kan finansieres over boformens takst og anvendes uden forudgående visitation efter §103.

2. Værdige tilbud til ældre mennesker, der lever eller har levet et liv i udsathed

En voksende gruppe mennesker bliver ældre efter et liv præget af eksempelvis hjemløshed, afhængighed og psykiske problemer. Mange oplever samtidig en tidligere aldring og har allerede i 50-60-årsalderen omfattende behov for både pleje, omsorg og socialfaglig støtte.

De eksisterende tilbud er ikke i tilstrækkelig grad indrettet til denne gruppe. Nogle ældre mennesker i udsathed risikerer derfor lange ophold på herberger og forsorgshjem, fordi der mangler egnede boliger og tilbud, som de kan flytte videre til. Samtidig er den almindelige ældrepleje ikke nødvendigvis indrettet til mennesker med komplekse socialfaglige behov og mange års erfaringer med udsathed.

Der er derfor behov for løsninger, som kan kombinere en egnet bolig med pleje og omsorg, socialfaglig støtte, skadesreduktion og forståelse for målgruppens livsvilkår.

Selveje Danmark anbefaler:

- At regeringen som led i den videre styrkelse af værdighedsreformen undersøger og udvikler rammerne for værdige bo- og plejetilbud til ældre mennesker, der lever eller har levet et liv i udsathed.

3. Værdighed og sammenhæng for mennesker med psykiske udfordringer

For mennesker med psykiske udfordringer handler et værdigt liv om mere end adgang til behandling. Det handler også om muligheden for at have en stabil bolig, få den rette støtte i hverdagen, indgå i fællesskaber og opleve kontinuitet i de relationer og tilbud, der skal hjælpe den enkelte.

Derfor er det afgørende, at hjælpen hænger sammen på tværs af behandlings- og socialpsykiatrien, så den enkelte oplever kontinuitet og får den rette støtte, både under og efter behandling.

Det er særligt vigtigt for mennesker, som både har psykiske og sociale udfordringer, og hvor behovet for støtte derfor går på tværs af sundheds-, social- og beskæftigelsesområdet. For denne målgruppe kan overgangen mellem behandling i psykiatrien og støtte i kommunen være særligt sårbar.

Sammenhæng handler imidlertid ikke alene om gode overgange mellem sektorer. Det handler også om, at de enkelte tilbud er indrettet til at kunne rumme kompleksiteten i den enkeltes samlede situation.

For nogle mennesker er psykiske udfordringer tæt forbundet med eksempelvis misbrug, hjemløshed, sociale problemer eller andre former for udsathed. Her kan traditionelle og afgrænsede tilbud have vanskeligt ved at imødekomme den enkeltes samlede behov.

Værdighedsreformen bør derfor ses i tæt sammenhæng med udviklingen af psykiatrien. Et værdigt liv handler ikke alene om kvaliteten i den enkelte behandling eller pleje, men også om, at mennesker mødes af tilbud, der ser hele mennesket, og som understøtter muligheden for at leve et meningsfuldt og så selvstændigt liv som muligt. Det kræver både en behandlingspsykiatri, der kan rumme mennesker med komplekse behov, og en stærk socialpsykiatri, der kan sikre den nødvendige støtte før, under og efter behandling.

Den kommende Psykiatriplan 2.0 er en oplagt anledning til at styrke denne sammenhæng.

Regeringen har med det nye regeringsgrundlag lagt op til en Psykiatriplan 2.0, og arbejdet med planen bør bygge videre på værdighedsreformens fokus på menneskers livskvalitet, selvbestemmelse og værdighed.

Omvendt bør værdighedsreformen have blik for, hvordan den kan understøtte udviklingen af psykiatriens tilbud, så de i højere grad kan rumme mennesker med komplekse psykiske og sociale problemstillinger.

Her kan selvejende aktører bidrage med erfaring, viden og specialiserede, fleksible og relationsbårne tilbud, der tager udgangspunkt i det hele menneske og skaber rammerne for, at mennesker med samtidige psykiske og sociale problemstillinger kan få den rette støtte og leve et værdigt liv.

Selveje Danmark anbefaler:

- At værdighedsreformen og Psykiatriplan 2.0 tænkes sammen, så udviklingen af psykiatrien understøtter menneskers mulighed for et værdigt, selvstændigt og meningsfuldt liv.
- At behandlingspsykiatrien styrkes med tilbud, der i højere grad kan rumme mennesker med komplekse psykiske og sociale problemstillinger og tager højde for den enkeltes samlede livssituation.
- At der skabes bedre sammenhæng mellem behandlingspsykiatrien og socialpsykiatrien, så mennesker med psykiske vanskeligheder oplever kontinuitet og får den rette støtte på tværs af sektorer.
- At der skabes bedre rammer for, at selvejende og civilsamfundsbaseerede aktører kan bidrage til udviklingen af sammenhængende, specialiserede og fleksible tilbud til mennesker med psykiske udfordringer og samtidig misbrug, hjemløshed eller andre former for udsathed.

Selveje Danmark ser frem til det videre arbejde med værdighedsreformen og står naturligvis til rådighed for en uddybning af høringssvaret eller dialog om de fremsatte anbefalinger.

Med venlig hilsen

Jon Thorlacius Krog
Branchedirektør, Selveje Danmark